

Inkomstfördelningen i Sverige

Inkomstfördelningen i Sverige har tidigare inte varit föremål för någon större systematisk studie. Svårigheterna är också betydande på grund av det statistiska materialets, främst taxeringsstatistikens, karaktär. Med den blandning av försiktighet och djärvhet som företaget kräver har licentiat *Ragnar Bentzel* i Industrins Utredningsinstitut sökt ge en så god bild som möjligt av inkomstfördelningens utveckling under de senaste tjugo åren.

När man talar om inkomstfördelning utan närmare precisering, så avser man vanligen en fördelning på grupper av inkomsttagare, klassificerade efter inkomstens storlek, och det är särskilt med hänsyn till denna s.k. vertikala fördelning som man diskuterar den utjämningsprocess, som sedan länge karakteriserat den historiska utvecklingen. På grund av skattesystemets progressivitet är givetvis inkomsterna före skatter och direkta subventioner (främst folkpensioner och barnbidrag) betydligt mer ojämnt fördelade än den inkomst inkomsttagarna disponerar sedan dessa betalningar till och från de offentliga myndigheterna ägt rum. Ett av undersökningens mest intressanta resultat är emellertid att den utjämning i fördelningen av de disponibla inkomsterna som skett under den studerade perioden till största delen motsvaras av en utjämning av inkomsterna före skatter och subventioner. Det skärpta skatetrycket skulle alltså icke direkt ha spelat den dominerande rollen i utjämningsprocessen.

En sådan jämförelse kan dock sägas

underskatta skattepolitikens betydelse, eftersom den icke tar hänsyn till skatternas långsiktiga verkan över förmögenhetsbildning och förmögenhetsfördelning. Det är omöjligt att med någon som helst precision dela upp den iakttaga inkomstutjämnningen på verkan av skattepolitiken, av överflyttningen mellan olika näringsgrenar, den statliga lönepolitiken o.s.v. Den bristande kunskapen om de bakomliggande krafterna eller om deras relativa styrka tillåter icke heller någon prognos om den framtida utvecklingen, såvida man icke vill säga att det inte finns någonting som tyder på att utjämningsprocessen skulle avbrytas.

Inkomstfördelningen betraktas även ur flera andra synpunkter än den »vertikala» — fördelningen mellan personer sysselsatta inom olika näringsgrenar, mellan företagare, anställda och övriga, mellan landsbygds- och stadsbefolkning, mellan den offentliga sektorn, företaget och fysiska personer. Fördelningen mellan personer inom olika näringsgrenar är överraskande konstant. Jordbruksbefolkningens andel av det totala antalet inkomsttagare har minskat, men detta motvägs av att genomsnittsinkomsten ökat starkare i denna näringsgren. Ett rakt motsatt förhållande föreligger för sysselsatta i allmän förvaltningstjänst och fria yrken.

Ett klassiskt problem för forskare på inkomstfördelningens område utgör nationalinkomstens fördelning på inkomster av arbete och inkomster av kapital, en uppdelning som det svenska materialet tyvärr icke tillåter. I stället ges

en beräkning av fördelningen mellan löner å ena sidan och övriga inkomster å den andra. Lönernas andel visar under trettioåret den även från andra länder välkända variationen över konjunkturcykeln, den steg från 1930, då den utgjorde mellan 61 och 65 procent, till 1932 (68—71 proc.), och föll sedan till en bottennivå 1937 (57—60 proc.). Under krigsåren fram till 1946 höll den

sig på en stabil nivå (59—64 proc.), men ökade plötsligt 1947 till 64—68 proc., för att under 1948 och 1949 åter falla något. Någon långsiktig utvecklingslinje kan icke urskiljas i denna tidsserie, och det är i vilket fall för tidigt att säga, att den fulla sysselsättningen efter kriget inneburit något väsentligt nytt när det gäller löneandelen.

Kurt Eklöf.